

Nr 392

Av herr **Ohlin m. fl.**, *angående en allsidig utredning av frågan om ortsavdragen vid beskattningen.*

Ortsavdragen infördes i vårt skattesystem år 1919 vid den statliga beskattningen och år 1920 vid den kommunala. Man avsåg därmed att undanta ett existensminimum från beskattning. Denna funktion kunde dock icke ens från starten upprätthållas. De kommunala ortsavdragen har sålunda hela tiden varit mindre än de statliga. Dessutom har den fortgående stegringen av levnadskostnaderna medfört, att ortsavdragen icke någonsin kommit att fylla sin påtänkta uppgift. Ortsavdragen fastställdes även till olika stora belopp alltefter orternas olika dyrhet i syfte att fördela skattebördan i dyrortshänseende. Spännvidden mellan avdragen i högsta och lägsta ortsgrupp har minskats flera gånger och fastställdes år 1953 till 12 procent genom att ortsgrupp I icke längre skulle nyttjas.

Förslag om höjda kommunala ortsavdrag framlades i slutet av förra året av 1956 års kommunalskatterevision. Revisionen, som föreslog att de kommunala ortsavdragen höjs till samma belopp som de nu gällande statliga ortsavdragen, hade icke att undersöka huruvida förändringar borde äga rum i spännvidden mellan de olika dyrorternas avdrag. Revisionens förslag innebär därför en oförändrad spännvidd av 12 procent mellan ortsgrupp V och ortsgrupp II.

1956 års höstriksdag beslöt, att hos Kungl. Maj:t hemställa om en översyn av dyrortssystemet. Statsutskottet (226/1956), som förordade att en dylik översyn skulle komma till stånd, anförde att en utredning i frågan skulle vara allmän och förutsättningslös. Av ett till utskottsutlåtandet bilagt yttrande i frågan från dyrortsnämnden framgår, att det vid den år 1951 utförda prisgeografiska undersökningen kunde fastslås, att det icke rådde något tvivel om att en verklig sammanpressning av spridningen i levnadskostnaderna ägt rum mellan de dyraste och billigaste orterna under de senaste årtiondena fram till år 1951. I fråga om utvecklingen efter år 1951 anförde dyrortsnämnden, att det kan ges stöd för den uppfattningen, att en viss sammanpressning av skillnaderna i levnadskostnader mellan olika delar av landet ytterligare ägt rum. Dyrortsnämnden baserade härvid sin uppfattning på beräkningar gjorda av socialstyrelsen.

Beräkningarna i socialstyrelsen ger vid handen att det är de båda budgetposterna »bostad» och »skatter», som i stort sett konstituerar dyrortsskillnaderna. Andra poster, såsom livsmedel och kläder, visar obetydliga skillna-

der mellan olika ortsgupper. I fråga om bostadsposten angavs spännvidden i hyreskostnaden år 1951 mellan de billigaste orterna och Stockholm vara 38 % för äldre lägenheter men endast 22 % i nyare. Sedan år 1951 har noggrannare undersökningar av hyreskostnaderna icke skett. Då bostadsbeståndet sedan år 1951 tillförts nya lägenheter och vissa äldre lägenheter sanerats, anser vi det sannolikt även med hänsyn till förändringar i tomtpriserna att en utjämning avseende bostadskostnaderna på olika orter skett. Med fog kan antas, att denna utveckling kommer att fortgå.

Beträffande skatteposten framgår av socialstyrelsens beräkningar, att en utjämning av även denna post ägt rum sedan den senaste dyrortsundersökningen år 1951.

I detta sammanhang kan nämnas den förändrade syn på statstjänstemännens löner, som kommit till uttryck vid civildepartementets förhandlingar med statstjänstemännens organisationer under slutet av förra året. Levnadskostnadsskillnaderna spelade sålunda mindre roll än tidigare. I stället var det rekryteringsproblemen som sköts i förgrunden, varigenom marknadslöneprincipen kom till ökad tillämpning. Bandet mellan dyrort och statstjänstemännens löner håller sålunda på att lösas upp, vilket ger ytterligare anledning till en omprövning av grunden för de nuvarande ortsavdragen.

Förhållandet att socialförmåner som barnbidrag och folkpension numera icke utgår med olika belopp i olika ortsgupper — med undantag av de av kommunerna beslutade bostadstilläggen, vilka icke kan anses differentierade med hänsyn till gällande dyrortsgruppering — förtjänar i detta sammanhang beaktande.

Ett frångående av den nuvarande differentieringen av ortsavdragen efter dyrort torde å andra sidan medföra vissa avvägningsproblem i fråga om beskattningen.

Då riksdagen förra året beslöt överse dyrortssystemet, förefaller det oss naturligt, att även ortsavdragssystemet göres till föremål för en allmän översyn. Slutsatserna av vad som ovan anförts rörande utjämningen av dyrheten mellan de olika orterna talar härför. I den mån undersökningarna klarlägger förändringar i spännvidden mellan olika dyrorter, bör även detta beaktas vid utformningen av framtida ändringar av ortsavdragen, resp. eventuellt förslag om för hela landet enhetliga ortsavdrag. En reform torde få ske stegvis, varvid som en första etapp ortsavdragen i nuvarande ortsgrupp II höjes till det för grupp III nu gällande beloppet. Vi förutsätter härvid att beslut i denna del skall kunna fattas vid nästa års riksdag.

Med stöd av vad som ovan anförts hemställer vi därför,

att riksdagen måtte besluta, att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära en allsidig utredning av frågan om ortsavdragen vid beskattningen och att Kungl. Maj:t för riksda-

gen framlägger de förslag till ändringar som en sådan utredning kan motivera.

Stockholm den 26 januari 1957

Wald. Svensson

Sven Wedén

Bertil Ohlin

Sven Gustafson

i Göteborg

Henning Gustafsson
i Skellefteå

Ragnhild Sandström

Manne Ståhl